

De wooncarrière van onze vliegenvangers.

Officieel heet hij grauwe vliegenvanger. Het is een Klein Bruin Vogeltje (kbv'tje). Die hebben we hier zat rond ons erf dat midden in een natuur reservaat ligt. Meestal zie je een kbv'tje maar heel even, te kort om te herkennen of te fotograferen. Rietzanger, tuinfluiter, fitis, spotvogel, tjiftjaf, karekiet, zijn alleen te onderscheiden als je de kleine nuances kent. Je moet de kbv'tjes vooral herkennen aan de zang, ook niet gemakkelijk. Maar de vliegenvanger is hierop een uitzondering. Als je het geluk hebt dat ze op je erf broeden dan zijn ze heel zichtbaar aanwezig. Dat komt omdat ze vanaf een zit post op insecten loeren en die met een korte vlucht uit de lucht snappen. Je hoort dan het kleine snaveltje dichtklappen. Meestal keren ze dan terug naar hun vaste uitkijkpost. In het begin kon ik bijna niet geloven dat je dat snaveltje kan horen dichtklappen. De zang stelt niet veel voor, een bescheiden hoog piepje. Dat wordt bij ons meestal overstemd door het vocale geweld van de andere vogels.

Onze eigen vliegenvanger gefotografeerd in 2018 door Ronald de boswachter. Met een superlens. Hij zat in een tentje en vroeg via WhatsApp of ik de schep een meter opzij wilde zetten vanwege de achtergrond haha. Typisch kbv'tje nietwaar?

De vliegenvanger weegt bijna niks, 17 gram, maar vliegt helemaal naar zuidelijk Afrika om te overwinteren. Hemelsbreed is dat tenminste 15.000 kilometer. Het is ongeveer de laatste trekvogel die begin mei weer in Nederland terug keert. Volgens tellingen zijn er ongeveer 12.000 broedparen in Nederland, niet zeldzaam dus maar wel sterk in aantal afgenomen. Janna had in 2011 een krans in een kratje gekregen en dat opgehangen aan een spijker aan de oude varkensschuur. Op een zeker moment zagen we dat daar een nest met eieren in zat. We liepen er elke dag pal langs maar daar kon de vliegenvanger mee leven. Elk jaar zat er weer een vliegenvanger in ze zijn zeer nesttrouw.

Kratje, krans, nest vliegenvanger. Van 2011 tot 2015.

Maar in 2015 hebben we de varkensschuur gesloopt en vijf meter naar achteren een nieuwe schuur met garage gebouwd. Ik wilde de vliegenvangers niet kwijt natuurlijk. Tegen de oude schuur stond een poortje met een roos. Op hoop van zegen heb ik daar een kastje in gehangen. Volgens de bouwvoorschriften van de geleerden: enigszins verscholen, half open en met uitzicht. En waarachtig in 2016 namen de vliegenvangers dit kastje in gebruik. Zo hebben we op ons terras voor de nieuwe schuur tijdens de koffie of de lunch gezelschap van de vliegenvangers.

Ze bewaken agressief het nest. Geen vink of mees mag in de buurt komen ook de veel grotere merel wordt verjaagd. Met wapperende vleugels, prrrr, prrrr wordt een indringer afgeschrikt. Ongeveer vier meter is verboden gebied.

Maar soortgenoten in hun jachtgebied worden helemaal uit het zicht verjaagd. Ook dat zie ik wel eens gebeuren. Want aan de andere kant van de schuur buiten het zicht van nest één hebben we sinds een paar jaar een tweede nest. Dat is gebouwd op een zwaluw nestplankje onder een ruim overstek van een kippenhok. Ik zag dat het nest er elke keer afgleed omdat vliegenvangers niet metselen. Ik heb er toen snel een randje op gelijmd en sinds twee jaar hebben we ook daar een broedpaar. Dat geeft nog wel eens een territorium dispuut tussen de vliegenvangers.

Onze vliegenvanger in zijn mooie villa in de rozenboog. Het is een beschutte plek met weids uitzicht: een A-locatie. Hierin van 2015 tot 2020 een nest. In 2020 leeg geroofd. De foto is van 2021 als ze aan het kiezen zijn tussen deze oude en de nieuwe kast.

In 2020 werd na vier succesvolle jaren het nest onder de rozenboog leeg geroofd waarschijnlijk door een wezel of hermelijn. Jammur, maar die moeten ook leven. Maar als ik mag kiezen dan kies ik voor de vliegenvangers. Ik had ergens anders al vele jaren een half open kastje hangen vlak bij dat nestplankje aan het kippenhok dat ik haastig van een randje had voorzien. Het is gek genoeg nooit in gebruik genomen ook niet door andere half-holen broeders zoals de gekraagde roodstaart. Dat ongebruikte kastje heb ik onder de rozenboog gehangen met het idee dat het veiliger is.

Toen begin mei 2021 de vliegenvangers terug waren van de lange reis hebben ze er meer dan een week over gedaan om te beslissen welke kast het zou worden. Het oude vertrouwde kastje of de nieuw bijgehangen kast. Vele keren zag ik ze beide kasten uitproberen. En waarachtig ze kozen voor de nieuwe kast waarvan ik denk dat een wezel er niet zo makkelijk bij kan komen. Er passen niet veel hersens in zo'n koppie maar ze hebben er over nagedacht en gaven mij gelijk haha.

Vrij hangende nieuwe kast naast de oude in 2020 leeg geroofde kast. Hoog, droog en veiliger in 2021 (hoop ik). Maar ja wezels kunnen niet alleen klimmen maar ook springen.

Vijf jongen zijn er in 2021 uitgevlogen. Geen vervolgbroedsels op ons erf.

Zo hebben de vliegenvangers in tien jaar tijd een hele woon carrière (makelaarsjargon) gemaakt op ons erf.

Maar denk nu niet dat het elk jaar dezelfde zijn. Gemiddeld worden ze maar twee jaar oud. Het leven van deze kleine trekvogel is ongewis en kort. Ongeveer de helft sneuvelt op de lange reis heen en weer naar zuidelijk Afrika. De nest locatie wordt als het ware doorgegeven of overgeërfd aan de opeenvolgende generaties. Die kennen de locatie omdat ze na het uitvliegen meer dan een maand in de buurt blijven.

Zo gaat dat ook met boerenzwaluwen.

Boerenzwaluwen zijn ook locatie trouw. Bij de boerenzwaluw heeft ring onderzoek die opvolging aangetoond. Door ze elk jaar te vangen kun je zien wie het nest gebruiken. Dat gaat in opvolgende jaren ongeveer als volgt:

(A-B) → (A-B) → (A-C) → (D-C) → (E-C) → (E-C) → (E-D) → enzovoort.

Dus de vliegenvangers van 2021 zijn misschien de achterkleinkinderen van de vliegenvangers van 2011.

Zo gezien zou er wel eens flink wat inteelt kunnen zijn. Ik ken geen studie waarbij dat is onderzocht bijvoorbeeld bij de boerenzwaluw.

De meeste kbv'tjes zijn weer op reis, elk jaar weer een gevaarlijk avontuur.

Ik wens ze allen

goet geluck ende toot siens

Jan Bus

1 September 2021

[BTO BirdFacts | Spotted Flycatcher](#)

[Sovon Vogelonderzoek | Grauwe Vliegenvanger](#)

<https://www.vogelhuisjes.nl/vogelsoorten/grauwe-vliegenvanger/#scroll-to>